

Zeetrektingen in Bloemendaal aan Zee 2002

Steve Geelhoed

Inleiding

In 2002 werd al weer voor het zeventiende achtereenvolgende jaar zee-trek geteld vanaf de telpost in Bloemendaal aan Zee. In dit stuk wordt een overzicht gegeven van de resultaten. Na een cijfermatig overzicht wordt een anekdotisch beeld geschetst van de opvallendste resultaten van de 97 tellingen. Hoewel het verleidelijk is, wordt een vergelijking met de zeetrekresultaten van Langevelderslag achterwege gelaten.

Telpost en telwijze

De tellingen werden als vanouds verricht vanaf de reddingsbrigade, in de zeereep ten noorden van restaurant Pyramides/Tropen aan Zee en Het Eindpunt. De telmethode is eveneens onveranderd; zitten achter een verrekijker of telescoop op statief, de blik op een vast punt fixeren en tellen wat door het beeld vliegt, met uitzondering van zangertjes en ander klein grut dat niet aan water gebonden is. Al met al is in Bloemendaal 263 uur over zee gekeken, waarvan 119 uur in het voorjaar. In het najaar werd 144 uur geteld, waarvan 69 in de winderige oktobermaand.

De tellingen in cijfers

De resultaten van de tellingen zijn samengevat in tabel 1. Daarnaast konden ook 18 Bruinvissen, drie Grijsse en een Gewone Zeehond op de zeetrekkaarten ingevuld worden. Al met al zijn 77.425 langsvliegende vogels genoteerd verdeeld over 97 soorten, inclusief "soorten" als Alk/Zeekoet. Het voorjaarstotaal van 49.011 overtrof de 28.414 exemplaren in het najaar ruimschoots. Wanneer we deze totalen delen door het getelde aantal uren krijgen we een uurgemiddelde van 412 exx/uur voor het voorjaar en één van 197 exx/uur voor het najaar. Dit is voor het voorjaar in dezelfde orde van grootte als uurgemiddelden in het verleden. In het najaar een stuk lager.

Tabel 1. Resultaten van de zeetrekellingen in Bloemendaal aan Zee, voorjaar (Vj) en najaar (Nj) 2002.

Soort	Vj	Nj	Soort	Vj	Nj
Knobbelzwaan	10	1	Slechtvalk		1
Kleine Zwaan		21	Scholekster	235	405
(Toendra)rietgans		3	Kluut	111	
Grauwe Gans	33	41	Bontbekplevier	11	4
Kolgans	33	12	Goudplevier		18
Canadese Gans	1		Zilverplevier	321	19
Brandgans	228	16	Kievit	3	17
Rotgans	2135	272	Kanoet	276	9
Nijlgans	20	10	Drieteenstr.loper	574	82
Bergeend	264	343	Bonte Str.loper	2392	331
Tafeleend	19	7	Krombekstr.loper		1
Kuifeend	21	14	Paarse Str.loper	1	
Topper	27	67	Kemphaan	60	
Eider	744	2263	Bokje		1
Zwarte Zee-eend	7774	2263	Watersnip	1	7
Grote Zee-eend	41	251	Houtsnip		2
IJseend	1	6	Grutto	11	22
Nonnetje	2	1	Rosse Grutto	1011	10
Brilduiker	33	12	Regenwulp	11	12
Grote Zaagbek		17	Wulp	342	521
Middelste Zaagbek	508	268	Tureluur	67	22
Krakeend	21	15	Groenpootruiter	3	1
Smient	1863	295	Witgat	1	2
Slobeend	378	9	Oeverloper	1	
Wilde Eend	19	53	Steenloper	6	9
Pijlstaart	477	27	Kleinste Jager		1
Zomertaling	16	2	Kleine Jager	7	25
Wintertaling	1656	127	Middelste Jager		4
duiker spec.	205	150	Grote Jager		36
Fuut	537	705	Zwartkopmeeuw	4	
Roodhalsfuut	3	6	Dwergmeeuw	6843	1051
Kuifduiker/Geo.Fuut		1	Kokmeeuw	1852	5456
Noordse Stormvogel	4	7	Stormmeeuw	1930	1260
Grauwe Pijlst.vogel		29	Kl. Mantelmeeuw	928	1908
Noordse Pijlst.vogel		1	Zilvermeeuw	1442	2818
Stormvogeltje		2	Geelpootmeeuw		1
Vaal Stormvogeltje		1	Gr.Mantelmeeuw	171	354
Jan-van-gent	95	557	Gr.Burgemeester	1	
Aalscholver	2717	2138	Vorkstaartmeeuw		5
Blauwe Reiger	5	15	Drieteenmeeuw	21	83
Lepelaar	2	37	Grote Stern	827	2145
Blauwe Kiekendief		6	noordse dief	9495	1941
Sperwer	1	1	Dwergstern	70	7
Buizerd		1	Zwarte Stern	66	7
Smelleken	2	2	Alk / Zeekoet	19	86
Boomvalk	1		Zwarte Zeekoet		1
Torenvalk	1		Kleine Alk		8

In het voorjaar zijn de algemeenste "soorten" achtereenvolgens noordse dief, Zwarte Zee-eend, Dwergmeeuw en Aalscholver. Ieder goed voor meer dan 5% van alle getelde vogels en samen goed voor 55% van alle getelde vogels. In het najaar droegen acht soorten meer dan 5% bij aan het totaal: Kokmeeuw, Zilvermeeuw, Zwarte Zee-eend, Eider, Grote Stern, Aalscholver, noordse dief en Kleine Mantelmeeuw. Zij vormen samen 74% van alle vogels. De records van Kleine Zwaan, Wintertaling, Kemphaan en Vorkstaartmeeuw werden scherper gesteld, terwijl het record van Smelleken (nogmaals) werd geëvenaard. Het jaar leverde ook één nieuwe telpostsoort op: de Zwarte Zeekoet.

Chronologisch overzicht van de tellingen

De eerste telling van 2002 werd in de middag van 16 januari uitgevoerd. Afgezien van bewegingen van Rotgans (335 N) een rustige telling. Ook de overige vijf tellingen in deze maand waren rustig, maar de enige Alk van het jaar op de 28^e is het vermelden waard.

Ook februari was rustig, zodat slechts op vier dagen is geteld. Onder andere de 12^e met diverse groepen hoog overvliegende Rotganzen (1 Z, 381 N) en de eerste Roodhalsfuut van het jaar. De eerste Bruinvis op 2 maart luidde het begin van de voorjaarstrek in. Hoewel de aantallen nog laag waren, was het soortenspectrum gevarieerd. Zo passeerden de 5^e verschillende soorten eenden en steltlopers en een volwassen Zwartkopmeeuw. Verder zwommen er vier Bruinvissen langs. De eerste Grijsje Zeehond van het jaar dobberde de 13^e voor de telpost. Twee dagen later bracht een krachtige oostenwind leuke aantallen vogels in beweging. Helaas moest de telling al na vier uur tellen gestopt worden, maar hoge aantallen Pijlstaart (1Z, 325 N) en Bonte Strandloper (1410 N) vormden de omlijsting voor leuke soorten als de eerste Grutto's (9) en Kemphanen (12), en een foeragerende Bruinvis. De volgende dag verbleven minstens vier Bruinvissen voor de telpost. Dankzij de naar zuidoost gedraaide wind kabbelde de trek vervolgens enigszins voort. Vermeldenswaard zijn een Grijsje Zeehond op de 17^e en twee volwassen Zwartkopmeuwen op de 21^e. Een naar noordwest draaiende wind bracht op de 22^e een nieuwe stroom vogels in beweging, o.a. Wintertaling (48 Z, 226 N), Smient (99 Z, 1352 N), Zwarte Zee-eend (1 Z, 2191 N), Rotgans (261 N) en de eerste Grote Stern. Vlak voor het einde van de telling dook ook nog even een Bruinvis op. De volgende dag was de trek een stuk minder hevig, maar de 24^e was weer zeer soortenrijk met o.a. de eerste Zomertaling (5), Paarse Strandloper (1), Kluut (24), Grote Burgemeester (2^e KJ Z), Bruinvis (2) en Gewone Zeehond (1). Op de 31^e werd een leuke maand afgesloten met de eerste Visdiefjes en honderden Dwergmeuwen.

April begon rustig met leuke soorten, maar geen opvallende aantallen. Illustratief is de 6^e, toen 27 soorten werden gezien waaronder krentjes als Zomertaling (6), Smelleken (2) en Kempphaan (37) en als pap Dwergmeeuw (457). De 13^e was de beste dag voor de laatste soort: 1128 N, plus een Parelduiker in zomerkleed en een Noordse Stormvogel. De volgende dag werd niet alleen een mooi aantal Dwergmeeuwen (315 Z, 525 N) gezien, maar ook leuke aantallen Wintertalingen (2 Z, 548 N), Zwartjes (4 Z, 2581 N) en Middelste Zagers (198 N). Deze dag passeerde ook de eerste Dwergstern van het jaar en de tweede Parelduiker in zomerkleed. Nadat in de vroege ochtend van de 19^e slechts enkele tientallen Noordse Dieven waren gezien, vlogen er 's middags 1611 naar noord waaronder de eerste twee Noordse Sterns van het jaar. De volgende dag passeerden met een noordwestelijke wind nog eens 1198 Noordse Dieven en 740 Dwergmeeuwen, maar het aantal steltlopers bleef onder de maat. De 23^e was de beste dag voor Rosse Grutto's: in 2.5 uur vlogen er ver weg en/of hoog 'slechts' 656 langs. Daarna was de koek voor de meeste steltlopers vrijwel op. Op de 27^e werden met west zes o.a. Noordse Stormvogel (2), IJseend (♀), Kleine Jager (5) en noordse dief (146 Z, 668 N) gezien. Een langsvliegende onvolwassen Grote Burgemeester op de 29^e was de tweede van het seizoen, maar passeerde helaas pas nadat de laatste telling van de maand was afgesloten.

In **mei** waaide de wind veelal uit de verkeerde hoek of was het zicht slecht, zodat slechts vier tellingen zijn uitgevoerd. Noordoostenwind op de 17^e betekende een leuke telling met aardige aantallen van Drieteenstrandloper (206) en noordse dief (1821). Het aantal Kanoeten (249) is illustratief voor de lage aantallen van in tropisch Afrika overwinterende steltlopers. Daarna draaide de wind weer naar zuidwestelijke richtingen, zodat de volgende telling pas op 4 **juni** werd uitgevoerd. Afgezien van een een adult zomerkleed Zwartkopmeeuw een rustige telling, zodat de zomerstop werd begonnen. Een harde noordwester op de 28^e maakte een eind aan de korte zomerstop, maar 5.5 uur tellen leverde geen Noordse Pijlen op. Achteraf gezien, typerend voor de rest van het jaar.

In **juli** werd veel geteld door een fanatieke regioliijster. De eerste juliheft was vrij saai. Na een rustige ochtend op de 21^e met o.a. twee Noordse Stormvogels en een tiental Jan-van-genten had een telefoontje van Langvelderslag over een noordwaarts vliegende Vale Pijl een samenscholing van regioliijsters tot gevolg. Helaas kon niemand een nieuwe soort bijbeschrijven, maar wel de eerste Zilverplevier (1 N) en Drieteenstrandlopers (10 N) van het najaar. De volgende dag vloog de eerste Rosse Grutto langs. De eerste Kanoet volgde de 24^e, de 'beste' dag van 2002 voor Jan-van-gent: 7 Z, 85 N. De eerste Steenloper en een mooi aantal Grote Sterns (587 Z, 35 N) volgden de 28^e. De twee dagen erna vloog een Zomertaling in gezelschap van Wintertalingen langs. Op de 29^e werd ook een aardig aantal Kokmeeuwen (1034 Z) geteld.

In **augustus** en **september** werd nauwelijks geteld, zodat het niet verwonderlijk is dat er nauwelijks noemenswaardige trek werd vastgesteld. De laatste decade van september verbleef een groep Eiders van maximaal 340 exx (26^e) voor de telpost, waaronder een leucistische vogel op de 20^e. Een Grijs Zeehond op de 26^e was een van de andere hoogtepunten.

De rustige zomer werd in **oktober** ruimschoots gecompenseerd. De maand begon met 21 Lepelaars op de 1^e. Nauwelijks een week later begon het flink uit westelijke richting te waaien. Dankzij het chauffeur van Pim precies op tijd op de telpost om het enige Vaal Stormvogeltje van 2002 mee te pikken, een fraai exemplaar dat door de branding naar zuid keilde. De wind draaide vervolgens naar de oosthoek, hetgeen o.a. 16 Lepelaars en 21 Kleine Zwanen op de 10^e en een Geelpootmeeuw op de 11^e 'opleverde'.

Het enige Vaaltje van het jaar passeerde de telpost op 5 oktober. Roy Slaterus.

Een krachtige noordwester op de 17^e bracht in de ochtend een aardig (najaars)aantal Dwergmeeuwen (342) in beweging en in de middag leuke aantallen zeevogels met o.a. Grauwe Pijl (15), Middelste jager (2) en Kleine Alk (1). Jan-van-genten en Kleine Jagers lieten het, zoals het gehele jaar, weer vrijwel afweten. Twee dagen later vloog er rond lunchtijd een Grauwe Pijl noord. Dankzij de in kracht toenemende westenwind was de telpost de 23^e goed bemand. We werden verwelkomd door een Arnhemse vogelaar, die al een lange reis met treinen en bussen achter

de rug had. Zijn beloning was magertjes, want de meeste (zee)vogels begonnen pas na zijn vertrek te vliegen. Tot in de namiddag konden o.a. 66 Grote Zee-eenden, 180 Middelste Zaagbekken, acht Grauwe Pijlen, een Kleine Alk en een Kleinste Jager op de uurkaarten ingevuld worden. De laatste dankzij een regenbui... Murw gebeukt door de harde wind en sporadische buitjes besloten de twee overgebleven tellers even uit de wind te schuilen voor een naderende bui. Kopje thee, broodje, beetje bewegen om warm te worden, "Hé, wat vliegt HIER!? KLEINSTE JAGER!" Amon kon alleen maar beamen dat het een fraaie juveniel was die landinwaarts verdween. En de bui viel ook nog mee. Zaterdag de 26e vielen de buien eveneens mee. West acht, dus de verwachtingen waren hooggespannen. Bij aankomst op de post was het direct raak: een Stormvogeltje achter in de branding naar noord. Beetje balen voor Maarten "O, dacht dat je Vaal Stormvogeltje bedoelde." En een beetje balen voor de laatkomers. Een enkel groepje Jan-van-genten en een enkele Grauwe Pijl hielden de spanning erin. De spanning werd opgevoerd toen Amon opeens iets onverstaanbaars riep, gevolgd door "ZWARTE ZEE-KOET !!" Pim had het beestje al (enige tijd...) in de kijker, wij keken er overheen en konden het grijswitte propje in de woeste branding niet terugvinden. Beetje balen, maar de eerste twee Grote Jagers van het jaar waren ook leuk. De volgende ochtend zagen Han, Peter, Pieter en anderen met ZW 8 à 9 o.a. een snel verdwenen Stormvogeltje, een Noordse Stormvogel, twee IJseenden en 38 Grote Zee-eenden. Jagers begonnen te vliegen toen de wind naar west was gedraaid én was toegenomen tot windkracht 10 à 11, een (zeer) zware storm. In iets meer dan twee uur telden Amon en ik maar liefst 29 Grote Jagers, een telpostrecord én meer dan het najaarstotaal Kleine Jagers! Verder trotseerden een Grote Zee-eend, een Kleine en een Middelste Jager en een honderdtal (Dwerg)meeuwen de elementen. De volgende dag was de storm uitgeraasd, maar waaide er nog een krachtige westenwind. Een ochtendje tellen leverde weer leuke soorten op, zoals Houtsnip (1 Z), Grote Jager (1 Z, 3N), Middelste Jager (1 N), Vorkstaartmeeuw (3 Z, 1 N) en Kleine Alk (5 Z). Na al dit geweld kon de trek alleen maar tegenvallen en bleef de telpost dan ook enige tijd onbemand.

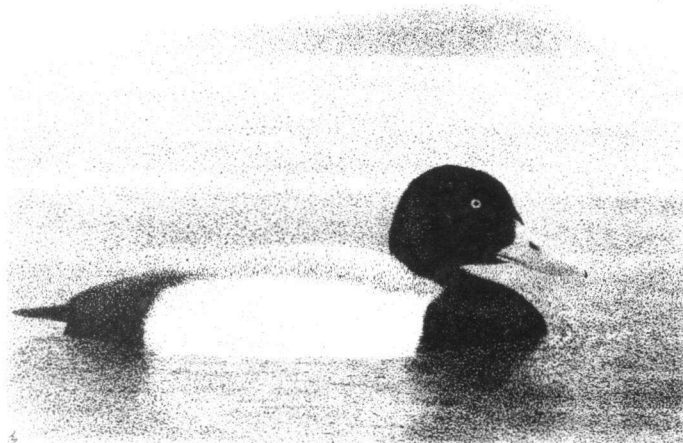
Tijdens de eerste **novembertelling** in de middag van de 7^e werd de laatste Grote Jager van het jaar gezien. Twee dagen later resulteerde een vrij krachtige noordwestenwind in een aparte soortencombinatie met o.a. Blauwe Kiek (2 ♀), Slechtvalk (onv), Vorkstaartmeeuw (1^e KJ) en Kleine Alk (1 t.p.). Voor de telpost verbleven ca 180 Zwarte en minstens 46 Grote Zee-eenden, die regelmatig opvlogen om een stukje verderop weer in te vallen. Daarna was de telintensiteit laag en dientengevolge was het aantal leuke waarnemingen beperkt. Een Bruinvis op de 17^e en vier IJseenden op de 21^e vormden de hoogtepunten uit deze periode, zodat aanstalten werden gemaakt om aan de winterstop te beginnen. Het weer gooide echter roet in het eten. In de tweede week van **december** begon het stevig te vriezen. De 8^e reageerden Bontjes en Kokmeeuwen massaal

op de vorstival bleek tijdens een niet meer af te zeggen stookpietentelling. De tellers op Langevelderslag konden het beeld gelukkig enigszins nuanceren; ze telden 564 Bontjes en 770 Kokmeeuwen. In Bloemendaal werd van de 9^e t/m de 11^e in acht uur koukleumen geen massale vorsttrek vastgesteld. Het soortenspectrum was met 45 soorten divers met o.a. Topper (35), Grote Zaagbek (17), Nonnetje (3), Fuut (396), Buizerd (2), Blauwe Kiek (1), Grutto (17), Wulp (459), Houtsnip (1), Bokje (1) en Kokmeeuw (1043). Invallende dooi leverde ook geen massale noordwaartse trek op, zodat het jaar werd afgesloten met een rustige telling op de 18^e.

Tot slot

De volgende personen wisten de telpost in 2002 te vinden: Mariëlle Beers, Arnoud van den Berg, Michiel van den Bergh, Gerben de Boer, Vincent de Boer, Maarten Bongertman, Han Buckx, Alma Derksen, Adriaan Dokter, Lodewijk van Eekhout, Klaas Eigenhuis, Pieter van Eijk, Amon Gouw, Hans Groot, Ferdy Hieselaar, Berry van der Hoorn, Guido van Leeuwen, Jan Mulder, Pim de Nobel, Peter Nuyten, Nico Rensen, André Sterk, Pieter Thomas. Allemaal bedankt voor de bijdrage aan de tellingen. En ook dit jaar is ieders bijdrage aan de tellingen weer van harte welkom.

S.C.V. Geelhoed, Leon. Springerlaan 300, 2033 TH Haarlem

Tijdens de vorstperiode werden regelmatig Toppers gezien. Roy Slaterus.